

NASTAVNO – NAUČNOM VEĆU
BEOGRADSKE BANKARSKE AKADEMIJE
FAKULTETA ZA BANKARSTVO, OSIGURANJE I FINANSIJE
UNIVERZITETA „UNION“ BEOGRAD

Na osnovu Predloga odluke Nastavno-naučnog veća Beogradske bankarske akademije – Fakulteta za bankarstvo, osiguranje i finansije br. 203 od 19.05.2021. godine i Odluke Senata Univerziteta Union br. A122-01/21 od 24.05.2021. godine imenovani smo za članove Komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije kandidatkinje Tijane Kaličanin, pod naslovom

UTICAJ TRŽIŠNE KONCENTRACIJE NA PROFITABILNOST BANKARSKOG SEKTORA

Nakon što smo detaljno proučili urađenu doktorsku disertaciju kandidatkinje Tijane Kaličanin podnosimo sledeći

R E F E R A T O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

1. Osnovni podaci o kandidatkinji i disertaciji

Tijana Kaličanin je rođena u Beogradu 1991. godine. Tokom osnovne i srednje škole bila je stipendista Opštine Paraćin i dobitnik nagrade Dositeja - Fonda za mlade talente. Tijana je školske 2010/2011 upisala osnovne akademske studije na Beogradskoj bankarskoj akademiji. Tokom osnovnih studija obavila je praksu u osiguravajućoj kompaniji Wiener Städtische a.d.o. Beograd. Bila je aktivan član studentske organizacije AIESEC Srbija i član studentskog parlamenta. Tijana je diplomirala 2013. godine na Beogradskoj bankarskoj akademiji sa prosekom 9,72.

Školske 2013/2014 godine upisala je master studije, smer Bankarstvo, finansije i biznis koji je završila sa prosekom 10,00 odbranivši rad pod nazivom „Tržišna koncentracija bankarskog sektora u Republici Srbiji“ pod mentorstvom profesora dr Hasana Hanića, redovni profesor kao i članovima komisije profesor dr Zoran Grubišić, redovni profesor i dr Vladimir Medan, docent. Tijanin master rad bio je od strane Fakulteta predložen za godišnju nagradu Privredne komore Beograda za školsku 2015/2016 godinu. Master rad kao predlog za nagradu podržali su dr Ivana Domazet, Predsednik naučnog veća Instituta ekonomskih nauka, prof. dr Zoran Grubišić, prodekan i dr Jelena Galić, predsednik

Izvršnog odbora AIK banke. Dobitnica je priznanja Fakulteta za izuzetne rezultate ostvarene tokom master akademskih studija.

Od oktobra 2014. godine počela je da radi kao Saradnik na Beogradskoj bankarskoj akademiji. Akademska karijera kandidata Tijane Kaličanin počela je školske 2015/16 godine kada je angažovana na Beogradskoj bankarskoj akademiji kao student demonstrator za užu naučnu oblast Ekonomija i finansije na predmetu „Investicije u hartije od vrednosti“. Akademske 2015/2016. godine kandidatkinja je upisala doktorske studije na Beogradskoj bankarskoj akademiji, studijski program „Finansije“. Sve ispite položila je u predviđenom roku i ostvarila prosečnu ocenu 10.00.

1. novembra 2017. godine Nastavno-naučno veće Beogradske bankarske akademije izabralo je Tijanu Kaličanin u zvanje Asistenta.

Spisak objavljenih radova kandidata

1. Grubišić, Z., Kamenković, S. & Kaličanin, T. (2021). Comparative Analysis of the Banking Sector Competitiveness in Serbia and Montenegro. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 10(1), str. 75-91.
2. Kaličanin, T. (2020). *Credit activity of the banking sector: the impact of Covid-19*. U: Knjiga apstrakta: Međunarodna naučna konferencija: Global economic trends: challenges and opportunities, Beograd, 30. nov – 1. dec, 2020. godine, Beogradska Bankarska Akademija, RUDN University i University Cote d' Azur, str. 83-86.
3. Lazarević Moravčević, M., Kaličanin, T. & Lazić, M. (2019). *Primena marketing koncepta u malim i srednjim preduzećima*. U: Zbornik radova: Nacionalna konferencija sa međunarodnim učešćem: Izazovi savremenog marketinga, Zlatibor, 1-3 nov., 2019. godine, Srpsko udruženje za marketing – SeMA-a, str. 242-249.
4. Lazarević Moravčević, M., Kaličanin, T. & Lazić, M. (2019). *Primena marketing koncepta u malim i srednjim preduzećima*. U: Knjiga apstrakta: Nacionalna konferencija sa međunarodnim učešćem: Izazovi savremenog marketinga, Zlatibor, 1-3 nov., 2019. godine, Srpsko udruženje za marketing – SeMA-a, str. 64-66.
5. Kaličanin, T., Kamenković, S. & Simeunović, I. (2019). Comparative Analysis of Insurance Premiums in Serbia and Bosnia and Herzegovina - Multiple Linear Regression Analysis Model. *Economic Analysis*, 52(1), str. 23-35.
6. Lazarević Moravčević, M., Kaličanin, T. & Lazić, M. (2019). *Analysis of external environment and its impact on business companies in Serbia*. U:

Global economic trends - challenges and opportunities: book of abstracts, Belgrade banking academy, Serbia: Belgrade, str. 89-92.

7. Lazić, M. & Kaličanin, T. (2019). *Application of benchmarking as a tool to increase the competitiveness of Serbian economy*. U: Global economic trends - challenges and opportunities: book of abstracts, Belgrade banking academy, Serbia: Belgrade, str. 93-96.
8. Kaličanin, T. & Lazić, M. (2018). *Evaluating the level of market concentration in insurance sector – the case of Serbia*. U: Western Balkans Economies in EU Integration. ed. Richet, X. et al., CEMAFI International Association, France: Nice, str. 202-221.
9. Kaličanin, T. & Bugarčić, M. (2018). *The influence of education level on economic growth in CEE region*. Business and Applied Economics: book of abstract, ed. Domazet, I. & Zubović, J. Institute of Economic Sciences, Serbia: Belgrade, str. 217-219.
10. Kaličanin, T. & Hanić, E. (2018). *The competitiveness of insurance market in Serbia*. Business and Applied Economics: book of abstract, ed. Domazet, I. & Zubović, J. Institute of Economic Sciences, Serbia: Belgrade, str. 195-197.
11. Kaličanin, T. & Domazet, I. (2017). *The level of competitiveness in the CEE region*. Knjiga apstrakta Europe and Asia, ed. Hanić, H., Vuković, D & Kamenković, S., Belgrade Banking Academy, Serbia: Belgrade, str. 37.
12. Kaličanin, T. & Hanić, E. (2017). *Comparative analysis of the market power in the banking sectors*. U: Zbornik radova: International Scientific Conference Economy of Integration, 07-09 Decembar, University of Tuzla, Faculty of Economics, BiH: Tuzla, str. 222-235.
13. Kaličanin, T., Hanić, A., Jovanović, M. & Hasan, K. A. (2017). *Influence of the FDI Inflows in economic growth in Montenegro*. U: International scientific conference Sustainable Growth in Small Open Economies: book of abstract, 26th October, Institute of Economic Sciences, Serbia: Belgrade, str. 186-188.
14. Hanić, H., Kaličanin, T. & Bodroža, D. (2017). *Comparative Analysis of the Influence of FDI Inflows on Economic Development Between Serbia and Poland*, Institute of Economic Research, No. 43/2017, Poland: Toruń.
15. Domazet, I., Kaličanin, T. & Stošić, I. (2017). Analysis of resources in order to encourage the production of biomass energy. *Ecologica*, 24(86), str. 353-358.
16. Domazet, I., Kaličanin, T. & Stošić, I. (2017). *Analysis of resources in order to encourage the production of biomass energy*. U: Knjiga apstrakta:

International Scientific Conference on Objectives of Sustainable Development in the Third Millennium, 20-22 apr., Scientific Professional Society for Environmental Protection of Serbia, str. 107.

17. Kaličanin, T. & Hanić, A. (2016). *Analysis of concentration in the financial sector*. U: Directions of structural changes in the EU accession process, ed. Minić J. et al., Institute of economic sciences, Serbia: Belgrade, str. 308-324.
18. Kaličanin, T. & Hanić, A. (2016). *Comparative analysis of the degree of instability and uncertainties in banking sector in Serbia and selected Central and Eastern European Countries*, U: Europe and Asia: economic integration prospects, ed. Richet, X. et al., CEMAFI International, France: Nice, str. 277-292.
19. Kaličanin, T. & Hanić, A. (2016). Comparative Analysis of Levels of Banking Sector Markets Concentration in CEE Region. *Economic Analysis*, 49(1/2), str. 59-72.

Studije i projekti

1. Strategije razvoja nacionalnog brenda Crne Gore, naručilac: Ministarstvo ekonomije Crne Gore, rukovodilac projekta dr Ivana Domazet, Institut ekonomskih nauka, Beograd, 2018.
2. Izazovi i perspektive strukturnih promena u Srbiji: strateški pravci ekonomskog razvoja i usklađivanja sa zahtevima EU, makroprojekat Ministarstva za prosvetu, nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije br. 179015, rukovodilac projekta: dr Ivan Stošić, Institut ekonomskih nauka, Beograd, 2018-.
3. Uloga i značaj eksportno kreditnih agencija za rast i razvoj privreda u tranziciji – važnost postojanja institucionalne podrške izvozu, naručilac: Agencija za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije, BBA, Beograd, 2017.
4. Osnivanje privrednog društva Scania Leasing d.o.o., naručilac: Scania CV Aktiebolag, BBA, Beograd, 2017.

Doktorska disertacija Tijane Kaličanin pod naslovom „Uticaj tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora“ napisana je na srpskom jeziku na 194 stranice normalnog poreda osnovnog teksta. Lista literature korišćene pri izradi disertacije obuhvata 228 bibliografskih jedinica, od kojih većinu čine radovi eminentnih autora, objavljeni u međunarodnim časopisima iz oblasti tržišne koncentracije i profitabilnosti bankarskog sektora i koji predstavljaju metodološki okvir za ocenjivanje determinanti funkcije bankarske profitabilnosti. Na početku disertacije dat je pregled 6 slika, spisak 74

tabela i 57 grafikona sa odgovarajućim nazivima i izvorima, a potom je navedena lista korišćenih skraćenica.

U skladu sa prijavom, doktorska disertacija Tijane Kaličanin „Uticaj tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora“ podeljena je na šest međusobno povezanih tematskih celina:

1. Uvod
2. Pojam i klasifikacija tržišnih struktura
3. Politika zaštite konkurencije
4. Koncentracija i tržišna moć učesnika
5. Determinante profitabilnosti bankarskog sektora
6. Rezultati empirijskog istraživanja uticaja koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije

Nakon navedenih celina data su zaključna razmatranja u okviru kojeg su sumirani empirijski rezultati, predstavljena ograničenja prilikom istraživanja i date preporuke za dalja istraživanja, kao i ostvareni naučni doprinos.

Sastavni deo disertacije čine dva priloga koji su prezentovani na 53 stranice. Prvi prilog sastoji se od tabelarnog prikaza vrednosti pokazatelja koncentracije za svaki kvartal posmatranog perioda bankarskog sektora Republike Srbije kao i grafikona koji prikazuju Lorencove krive za pomenuti period. Drugi prilog sastoji se od tabelarnog prikaza deskriptivne statistike i histograma kako zavisnih tako i nezavisnih varijabli koje su korišćene u regresionim modelima.

2. Predmet i cilj disertacije

Predmet doktorske disertacije je analiza uticaja nivoa tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije u periodu 2006-2019. godine. Bankarski sektor čini najveći deo finansijskog sistema i kao takav predstavlja značajan faktor razvoja ukupnog ekonomskog sistema. U protekle tri decenije, studije bankarskog sektora tranzicionih ekonomija dobijaju na značaju, zbog bankarskih reformi koje su uključivale liberalizaciju, privatizaciju i dokapitalizaciju bankarskog sektora u regionu. U finansijskom sektoru tranzicionih zemalja uglavnom dominiraju banke, a ne tržište kapitala kao što je slučaj kod razvijenih zemalja. Sa početkom svetske ekonomske krize i recesijom primećeno je smanjenje finansijske aktivnosti zapadnoevropskih kreditnih

institucija u regionu centralne i istočne Evrope. Iako je razvoj tržišnih bankarskih sistema dugotrajan, tranzicija bankarskih sektora u regionu uglavnom je završena. U protekloj deceniji došlo je do značajnih promena strukture bankarskog tržišta koje su posledice restrukturiranja bankarskog sektora.

Broj banaka na tržištu, kao i disperzija pojedinačnih udela, određuju tržišnu, odnosno konkurentsku strukturu bankarskog sektora, koja se iskazuje koncentracijom. Koncentracija tržišta predstavlja funkciju broja preduzeća koja konkurišu na tržištu i njihovih pojedinačnih relativnih tržišnih učešća. S obzirom na to da stepen koncentracije definiše tržišnu strukturu i, samim tim, ponašanje konkurenata, odnosno banaka na određenom tržištu, analiza nivoa tržišne koncentracije je signifikantna jer dalje ima uticaj na korisnike bankarskih usluga, sektor i privredu u celini, u čemu se ogleda značaj ove disertacije.

Uzevši u obzir pregled literature autori koji su se bavili analizom veze između nivoa koncentracije i profitabilnosti najčešće su u svojim radovima testirali dve hipoteze – SPP hipotezu i hipotezu efikasne strukture. Prema Struktura-Ponašanje-Performanse hipotezi, struktura tržišta određuje ponašanje učesnika na tržištu što dalje ima uticaj na performanse sektora. Cilj rada da se testiranjem Struktura-Ponašanje-Performanse hipoteze ispita uticaj koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije.

3. Istraživačka pitanja i osnovne hipoteze od kojih se polazilo u istraživanju

Uzimajući u obzir predmet i cilj istraživanja, kao i pregled literature koji se odnosi na analizu kauzaliteta nivoa koncentracije i profitabilnosti bankarskog sektora, postavljene su sledeće istraživačke hipoteze:

H1: Postoji statistički značajan uticaj nivoa tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora.

H2: Visok profit banaka je rezultat postojanja tržišne moći, a ne efikasnosti tržišnih učesnika.

H3: Porast nivoa koncentracije bankarskog tržišta negativno utiče na visinu kamatne stope.

H4: Privredni rast ima značajan uticaj na profitabilnost bankarskog sektora.

4. Metode koje su primenjene u istraživanju

Pri analizi uticaja nivoa tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije korišćene su naučne metode koje su svojstvene ekonomskim i ekonometrijskim istraživanjima.

U disertaciji je korišćen metod analize sadržaja teorijsko-metodoloških i empirijskih studija koji se odnose na koncentraciju i tržišnu moć, profitabilnost i efikasnost bankarskog sektora, kao i uticaj koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora.

Desk-research metod korišćen je za sistematizaciju teorijsko-metodoloških saznanja i dosadašnjih rezultata relevantnih za oblast istraživanja u cilju izvođenja hipoteza i primene adekvatne istraživačke metodologije.

Metodi deskriptivne statističke analize korišćeni su analizu determinanti profitabilnosti bankarskog sektora u okviru čega su korišćene standardne mere centralne tendencije, mere disperzije kao i mere asimetrije i spljoštenosti zavisnih i nezavisnih varijabli. Metodi i tehnike deskriptivne statistike korišćene su i za tabeliranje podataka navedenih mera deskriptivne statistike.

Metodi grafičke analize korišćeni su za analizu trenda kako zavisnih tako i nezavisnih varijabli koje su uključene u regresioni model kao i dinamičku analizu ključnih varijabli odnosno pokazatelja koncentracije u cilju utvrđivanja nivoa tržišne koncentracije bankarskog sektora Republike Srbije u posmatranom periodu. U delu doktorske disertacije koji se odnosi na dinamičku analizu koncentracije bankarskog sektora Republike Srbije takode je primenjen i metod komparativne analize.

Kvalitativno definisane polazne istraživačke hipoteze su operacionalizovane kako bi se kvantitativno testirale putem ocene regresionih koeficijenata funkcije bankarske profitabilnosti. U cilju testiranja hipoteza primenjen je opšti linearni regresioni model panel podataka.

S obzirom na broj regresionih modela koji su primenjeni u istraživačkom delu doktorske disertacije, metod sinteze je primenjen u cilju sumiranja dobijenih rezultata u zaključnom delu disertacije.

5. Kratak opis sadržaja disertacije

U uvodnom delu rada pored definisanog predmeta i cilja disertacije, prikazan je detaljan pregled literature od 1970-ih godina kada su objavljeni prvi radovi relevantni za oblast istraživanja. Takođe, u uvodnom objašnjene su naučne metode koje su primenjene u istraživanju, kao i pregled sadržaja disertacije i naučni doprinos.

U drugom delu rada koji se odnosi na tržišne strukture definisani su faktori koji utiču na tržišne strukture, potom razvoj teorijskog pristupa klasifikaciji tržišnih struktura gde su prikazane opšteprihvaćene klasifikacije prema Štakelbergu, Samuelsonu, Vaudu i Ventraubu. Detaljno su objašnjeni osnovni tipovi tržišnih struktura kao što su Potpuna konkurencija, Monopol, Oligopol i Monopolistička konkurencija. Poslednji deo ovog poglavlja odnosi se na hipoteze tržišnih struktura koje najčešće služe kao polazne istraživačke hipoteze u bankarskom sektoru, tj. Struktura-Ponašanje-Performanse hipoteza, Hipoteza efikasne strukture, Hipoteza relativne tržišne moći, Edwards-Heggstad-Mingo hipoteza i Galbraith-Caves hipoteza.

S obzirom na to da pravo konkurencije uređuje ponašanje tržišnih učesnika, treći deo rada pod nazivom Politika zaštite konkurencije pored nastanka i razvoja prava konkurencije sadrži osnovne ciljeve politike zaštite konkurencije, politiku zaštite konkurencije koja se primenjuje u Evropskoj uniji, politiku zaštite konkurencije koja se primenjuje u Republici Srbiji i osnovne definicije relevantnog tržišta.

U četvrtom delu rada fokus je na značaju tržišne koncentracije i osnovnim nestrukturalnim merama koje se koriste prilikom utvrđivanja nivoa koncentracije - Racio koncentracije, Herfindal-Hiršmanov indeks, Džini koeficijent, Koeficijent entropije, Lorencova kriva, Rozenblat i Horvat indeks, kao i prednosti i nedostaci korišćenja istih. Dodatno, dinamička analiza pomenutih pokazatelja na kvartalnom nivou u periodu 2006-2019. godine za bankarski sektor Republike Srbije predmet je analize u ovom poglavlju. Na kraju poglavlja, predstavljene su osnovne nestrukturalne mere koje se koriste prilikom merenja tržišne moći kao što su Iwata model, Breshanan model i Panzar-Rosse model.

U petom delu rada definisane su determinante profitabilnosti bankarskog sektora i analiza trenda u posmatranom periodu koje su korišćene kao zavisne varijable u modelu regresione analize. Pored zavisnih varijabli profitabilnosti i indikatora koncentracije koji su predstavljeni u okviru četvrtog poglavlja, u model su uključene i objašnjavajuće varijable koje su podeljene na interne determinante profitabilnosti i eksterne determinante

profitabilnosti. Detaljno je objašnjen polazni regresioni model i izbor varijabli koji je u skladu sa teorijskim okvirom i pregledom literature.

U šestom, odnosno empirijskom delu predstavljeni su rezultati empirijskog istraživanja uticaja koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije. Na početku posebna pažnja posvećena je definisanju uzorka, potom specifikaciji ekonometrijskog modela u okviru kog je predstavljena lista zavisnih i objašnjavajućih varijabli, kao i očekivani efekat. U okviru dela koji se odnosi na operacionalizaciju hipoteza, kvalitativno definisane polazne istraživačke hipoteze su operacionalizovane tako da se mogu kvantitativno testirati putem ocena regresionih koeficijenata funkcije bankarske profitabilnosti. U nastavku je deskriptivna statistička analiza zavisnih i nezavisnih varijabli za analizirani period 2006Q1-2019Q4. U okviru empirijskih rezultata istraživanja koji se odnosi na analizu uticaja koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije detaljno su predstavljeni ocenjeni efekti regresionih modela.

U zaključku su sumarno prezentovani empirijski rezultati do kojih se došlo u istraživanju, ograničenja istraživanja, ostvareni naučni doprinos i preporuke za dalja istraživanja.

6. Ostvareni rezultati i naučni doprinos

Zahvaljujući relevantnoj teorijskoj i empirijskoj literaturi u disertaciji su sumirane osnovne determinante profitabilnosti bankarskog sektora. Poseban segment analize kandidatkinja je posvetila ocenjivanju determinanti funkcije bankarske profitabilnosti u periodu 2006Q1-2019Q4. Imajući u vidu signifikantnost ocenjenih efekata pokazatelja koncentracije, regresiona analiza kao zaključak nameće da se varijacije profitabilnosti bankarskog sektora merene prinosom na aktivu i prinosom na kapital mogu objasniti sistematskim i robustnim uticajem tržišne koncentracije. Time je potvrđena SPP paradigma, prema kojoj struktura tržišta ima uticaj na profitabilnost sektora i odbačena hipoteza o efikasnoj strukturi imajući u vidu da rezultati empirijske analize ukazuju na to da je visok profit banaka rezultat postojanja tržišne moći a ne efikasnosti tržišnih učesnika. Dodatno, rezultati regresione analize ne ukazuju na statistički značajan uticaj privrednog rasta na profitabilnost bankarskog sektora.

Polazeći od toga da u uslovima pada nivoa tržišne konkurencije, banke koje imaju visoko tržišno učešće imaju veću tržišnu moć usled čega dolazi do porasta kamatnih stopa na novodobrene plasmane korišćena je pomoćna regresija na skupu podataka za vremenski period 2010Q4-2019Q4. Rezultati ukazuju da se varijacije ukupne aktivne bankarske kamatne stope u najvećoj meri mogu objasniti sistematskim i robustnim uticajima

referentne stope NBS i međugodišnje stope inflacije za dati kvartal, kao i robustnom tendencijom linearnog opadanja kroz vreme. Regresiona analiza nameće zaključak da ne postoji statistički značajan uticaj tržišne koncentracije na nivo ukupne aktivne bankarske kamatne stope.

Relevantan skup panel podataka kao i činjenica da su prilikom ocenjivanja regresionih jednačina uzeti su obzir ekonometrijski problemi karakteristični za panel podatke omogućili su da se sa visokim stepenom pouzdanosti ocene parametri uticaja koncentracije kao ključne eksplanatorne varijable na profitabilnost bankarskog sektora. Ipak, pregled relevantne teorijske i empirijske literature zajedno sa empirijskim rezultatima nalažu dodatna istraživačka pitanja i preporuke za dalja istraživanja koje je kandidatkinja istakla u okviru zaključnih razmatranja.

Naučni doprinos ove doktorske disertacije ogleda se kako u teorijsko-metodološkom smislu, tako i u empirijskom doprinosu. U teorijsko-metodološkom smislu predstavlja originalnu sistematizaciju najznačajnijih radova iz oblasti analize uticaja koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora u proteklih pedeset godina. Pregledom literature koji je predstavljen u okviru uvodnog dela obuhvaćeni su svi značajni radovi koji su analizirali uticaj koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora od početka 1970. godine kada su objavljeni prvi radovi iz ove oblasti. Skup radova koji je obuhvaćen pregledom literature predstavlja sistematizaciju najznačajnijih empirijskih rezultata a dodatno i sistematizaciju ključnih eksplanatornih varijabli prilikom analize funkcije bankarske profitabilnosti.

Poseban doprinos disertacije ogleda se u empirijskoj analizi uticaja koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora, koja je zasnovana na podacima pojedinačnih banaka Republike Srbije u periodu 2006-2019. godine na kvartalnom nivou. Sve promene koje su odlikovale bankarski sektor Republike Srbije u posmatranom periodu a koje se odnose na dobijanje i oduzimanje dozvole za rad od strane Narodne banke Srbije, kao i spajanja i pripajanja sistematizovana su u okviru disertacije. Serija podataka obuhvata vrednosti za svaku banku koja je poslovala u posmatranom periodu i to na kvartalnom nivou, čime je analizom obuhvaćeno ukupno 56 kvartala. Na osnovu ovako formiranog relevantnog skupa podataka, detaljno je primenom različitih pokazatelja koncentracije predstavljena tržišna struktura bankarskog sektora Republike Srbije u posmatranom periodu.

Metodološki doprinos disertacije ogleda se u simultanom uključivanju niza pokazatelja koncentracije kao ključnih objašnjavajućih varijabli prilikom analize funkcije bankarske profitabilnosti. Na osnovu pregleda literature, u regresionim modelima uglavnom su uključene standardne mere koncentracije kao što su ratio koncentracije i Herfindal-

Hiršmanov indeks. Naučni doprinos ove disertacije prvenstveno se ogleda u tome što je u regresionim modelima uključen veliki broj dodatnih strukturalnih mera koncentracije za čije su vrednosti korišćene tri bilansne pozicije. Dodatno, naučni doprinos ogleda se i u tome što prema dosadašnjem saznanju, nijedan od objavljenih radova nije analizirao uticaj koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora Republike Srbije.

7. Zaključak i predlog komisije

Na osnovu detaljne analize doktorske disertacije kandidatkinje Tijane Kaličanin, pod naslovom **Uticaj tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora**, Komisija konstatuje da je disertacija u svemu urađena u skladu sa prijavom koja je odobrena od strane Nastavno-naučnog Veća Beogradske bankarske akademije – Fakulteta za bankarstvo, osiguranje i finansije broj 203 od 19.05.2021. i Senata Univerziteta „Union“ Beograd, br. A122-01/21 od 24.05.2021.

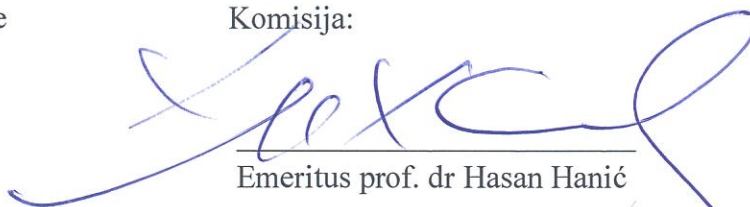
Komisija smatra da analizirana doktorska disertacija predstavlja originalan naučni doprinos u oblasti tržišne koncentracije i analize funkcije bankarske profitabilnosti. Stoga Komisija sa zadovoljstvom predlaže Nastavno-naučnom veću Beogradske bankarske akademije – Fakulteta za bankarstvo, osiguranje i finansije da prihvati pozitivan izveštaj o oceni doktorske disertacije kandidatkinje Tijane Kaličanin, pod naslovom

„Uticaj tržišne koncentracije na profitabilnost bankarskog sektora ”

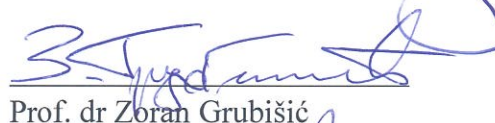
i da ga uputi Senatu Univerziteta „Union” Beograd u dalju proceduru.

U Beogradu, 01.06.2021. godine

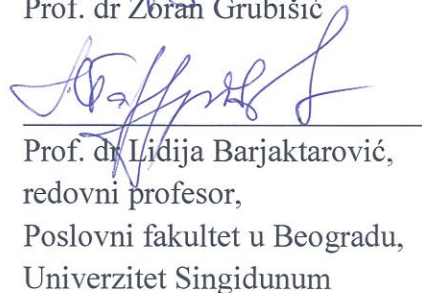
Komisija:

Emeritus prof. dr Hasan Hanić

Prof. dr Zoran Grubišić

Prof. dr Lidija Barjaktarović,
redovni profesor,
Poslovni fakultet u Beogradu,
Univerzitet Singidunum

